

הדו"ח האובייקטיבי של כתב שחדר לגולה מנוחקת

דו"ח על היהודים ברוסיה

מאת שלום כהן

כאשר נסעתי לברית-המועצות, היתה מטרתי העיקרית לבוא במגע עם יהודים. לא היה לי כל מושג מה אראה שם. לא היתה לי שום דיעה מוקדמת. בשום אופן לא הייתי מוכן להלם האדיר שהונחת על ראשי.

עשרות אלפי יהודים, שבאו לא רק מקצוות מוסקבה, אלא גם ממרחק אלפי קילומטרים, ניסו לבוא במגע עם המשלחת הישראלית. היתה זו הפגנת-יהדות אשר לא נראתה דוגמתה בברית-המועצות מעולם. בגילוי-לב סיפרו על מצבם, פתחו לפני את שערי בתיהם, גילו את רחשי ליבם הסודיים ביותר. בערבים נדחקו ליד הבמות הפתוחות ולתוך אולמות שהיו צרים מלהכילם, כדי לשמוע שירה עברית. גברים מבוגרים ובחורים צעירים בכו, ללא בוש, בשומעם שירים אידישאים.

הדו"ח הזה מבוסס על שיחות ופגישות עם מאות יהודים, בני כל המעמדות, אותם פגשתי — מן הרב הראשי ועד לקצין-צבא יהודי, שהתנדב ללחום נגד ישראל במערכת סיני. כמעט כל הפגישות האלה התקיימו במוסקבה. אולם לפי מיטב ידיעתי, המצב המתואר בו מתאים גם לרוב שאר התושבים היהודיים בשאר האזורים של ברית המועצות.

השתיים לא התראו מזה חמש שנים. למטה: תמונת המון נרגש — כמעט כולו יהודי — שנהר לתחנת הרכבת של קייב כדי לקבל את המשלחת הישראלית ולברכה, נישק את חבריה ולחש באוזניהם: „אחי, אל תשכחו אותנו!“ בקייב בלבד חיים למעלה מ-200 אלף יהודים.

„אל תשכחו!“ שתי תמונות אלה מספרות סיפור שלם: סיפורה המרטיט של יהדות ברית-המועצות. בתמונה העליונה נראית בחורה ישראליה, המתייפחת על צווארי אמה, שבאה לפגוש איתה על הגבול רומניה-ברית-המועצות.